07/03/2019

Η εθνική δράση του αγίου Αμφιλοχίου της Πάτμου

/ Γνώμες

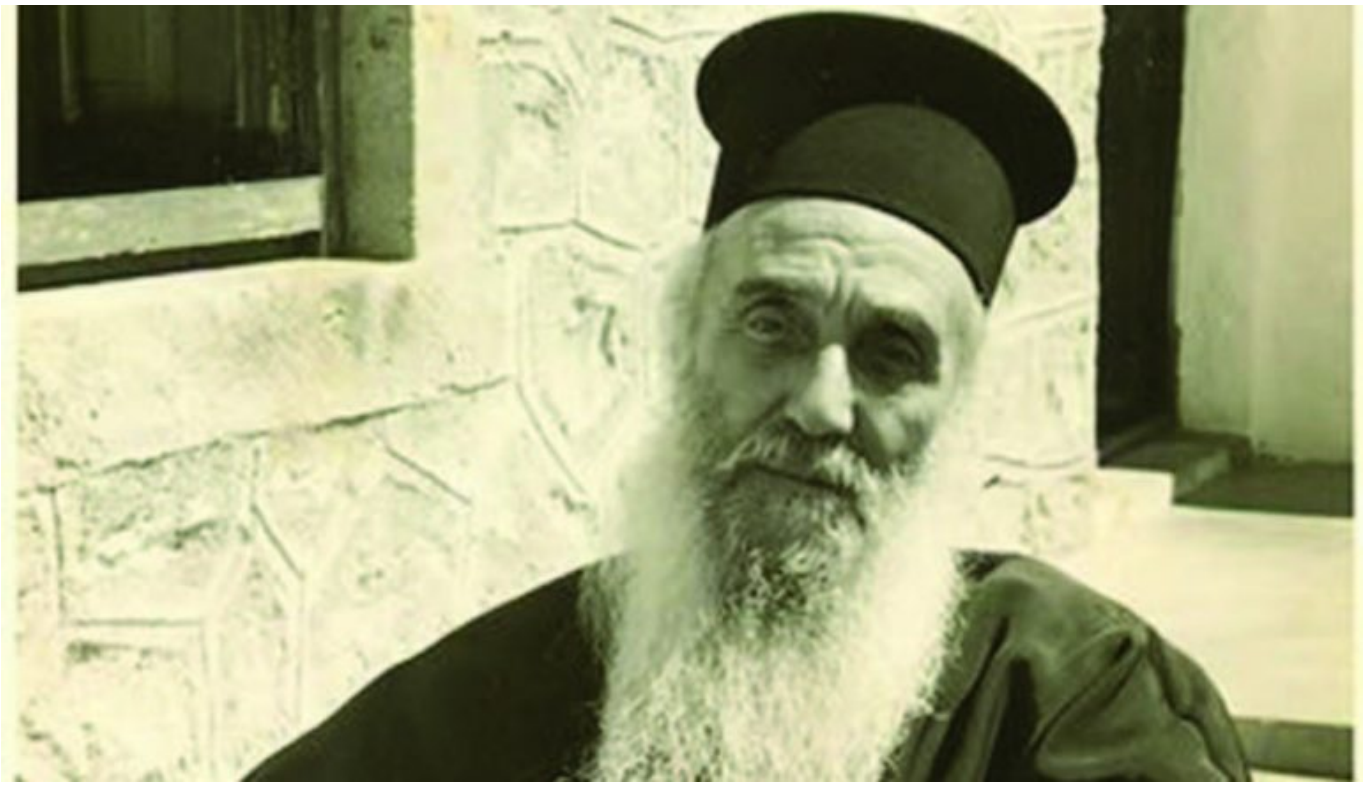

Άγιος Γέροντας της Πάτμου Αμφιλόχιος Μακρής

Η προσεκτική καί ἁγία ζωή του ἔγινε μαγνήτης νά συγκεντρωθοῦν γύρω του κοπέλες πού ἐπιθυμοῦσαν νά ζήσουν τόν ἰσάγγελο βίο. Ἔτσι τό 1937 ἀποφάσισε νά δώσει ζωή στό ἐρημητήριο τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ πού βρισκόταν στό νοτιοδυτικό τμῆμα τοῦ νησιοῦ καί ἔχει ἐκπληκτική θέα πρός τόν κόλπο τῶν Κήπων, ἀφοῦ εἶναι χτισμένο στήν ἄκρη τοῦ βράχου. Τή χρονιά αὐτή μετά τίς ἀπαραίτητες διαδικασίες τό ἐρημητήριο ἔγινε γυναικεία Μονή ἀφιερωμένη στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου Μητρός τοῦ ᾽Ηγαπημένου.

Στά ὑπάρχοντα ἐρειπωμένα κτήρια πού ἀνακαινίσθησαν προστέθηκαν καί νέα καί στό χῶρο ἐγκαταστάθηκαν οἱ πρῶτες μοναχές ὑπό τήν καθοδήγηση τῆς Γεροντίσσης Εὐστοχίας. ῾Η Μονή, πού πῆρε μεγάλη πνευματική ἀνάπτυξη χάρη στό ἄγρυπνο καί ἀνύστακτο ἐνδιαφέρον τοῦ π. ᾽Αμφιλοχίου, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο κατά τήν ᾽Ιταλική κατοχή, καθῶς οἱ μοναχές στήν προσπάθειά τους νά διατηρήσουν τήν ῾Ελληνική γλώσσα ἵδρυσαν «κρυφά σχολεῖα» σέ ὅλους τούς συνοικισμούς τῆς Πάτμου καί παράλληλα ἀσχολήθηκαν μέ τή διδασκαλία της στά μικρά παιδιά.

῾Η ἐθνική του δράση

Τό 1923 τά Δωδεκάνησα περνοῦν στήν κυριαρχία τῶν ᾽Ιταλῶν μέ πρῶτο κυβερνήτη τόν Μάριο Λάγκο. ῾Ο ᾽Ιταλός κυβερνήτης τά πρῶτα διατάγματα πού ἔβγαλε εἶχαν ὡς στόχο τήν ἀπόπειρα ἀλλοίωσης τῆς ἐθνικῆς συνείδησης καί ἐξιταλισμοῦ τῶν Δωδεκανησίων. Σύμφωνα μέ διάταγμα τοῦ 1925, οἱ κάτοικοι θεωροῦνταν᾽Ιταλοί πολίτες, ἐνῶ τό 1926 ὁρίστηκε σχολικός κανονισμός βάσει τοῦ ὁποίου ἡ διδασκαλία τῆς ἰταλικῆς γλώσσας ἦταν υποχρεωτική, ἱδρύθηκε δέ Διδασκαλεῖο γιά τήν ἐκπαίδευση τῶν δασκάλων. ᾽Από τό 1929 γιά τήν ἄσκηση ἑνός ἐπαγγέλματος πού ἀπαιτοῦσε πανεπιστημιακές σπουδές, ἔγινε ὑποχρεωτική ἡ φοίτηση ἤ τουλάχιστον ἡ μετεκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο τῆς Πίζας˙ γιά νά διευκολύνει τή φοίτησή τους τούς ἔδινε ὑποτροφίες.

Παράλληλα, ἔγινε προσπάθεια νά ἀποδυναμωθεῖ ἡ ᾽Ορθόδοξη ᾽Εκκλησία. Στήν ἀρχή μέ διάταγμα τοῦ 1926 ἡ ᾽Ορθόδοξη ἐκκλησία ἔχασε τήν ἐποπτεία τῶν κοινοτικῶν σχολείων. Τό 1928 ἱδρύθηκε ἀρχιεπισκοπή τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας μέ ἕδρα τή Ρόδο κι ἀμέσως ἐνισχύθηκε ὁ ρόλος της στήν εκπαίδευση. Τήν ἐποχή ἐκείνη στά Δωδεκάνησα ὅπως εἶναι φυσικό ἡ διδασκαλία στά σχολεία γινόταν στήν ἰταλική γλώσσα μέ ἀποτέλεσμα τά ἑλληνόπουλα νά κινδυνεύουν νά μή μιλοῦν τά ἑλληνικά.

Τό γεγονός αὐτό δέν ἄφησε ἀμέριμνο τόν π. ᾽Αμφιλόχιο. ῾Η ἑλληνική του συνείδηση δέν τοῦ ἐπέτρεπε νά μείνει ἀδρανής γι᾽ αὐτό ἀποφάσισε νά κάνει ὅ,τι ἔκανε ἡ ἐκκλησία κατά τήν τουρκοκρατία˙ ἵδρυσε κρυφά σχολεῖα.

Μέ τήν προτροπή του δημιουργήθηκαν σέ ὅλα τά νησιά κατηχητικά σχολεῖα στά ὁποία τά ἑλληνόπουλα μαζί μέ τήν ὀρθόδοξη κατήχηση διδάσκονταν τήν ἑλληνική γλώσσα καί τήν ἱστορία.

Οἱ Ἰταλοί κατακτητές, ἀντίθετοι στήν ἐκλογή του ὡς ἡγουμένου τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καί ἐνοχλημένοι ἀπό τήν ἵδρυση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, οἱ μοναχές τῆς ὁποίας σύμφωνα μέ τήν ἐπιθυμία τοῦ Γέροντος θά

ἐργαζόταν «ἐν τῇ κοινωνίᾳ διά τήν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καί τήν ἐξάσκησιν τῆς φιλανθρωπίας», τόν ἐξόρισαν στήν ἠπειρωτική Ἑλλάδα.(2)

῾Η μακαριστή Παιδαγωγός Μαρία Πετρούτσου γράφει γιά τήν περίοδο αὐτή:

«Συνδεθήκαμε ἰδιαίτερα μέ τόν π. ᾽Αμφιλόχιο καθῶς συνεργαστήκαμε στό «Κρυφό Σχολειό» ὅταν τό 1937 ἡ ᾽Ιταλική Κυβέρνηση κατάργησε τήν ῾Ελληνική Παιδεία καί στά σχολεῖα τά ῾Ελληνόπουλα τῆς Δωδεκανήσου διδάσκονταν μόνο τήν ᾽Ιταλική γλώσσα.

῾Ο Γέροντας ὑπῆρξε τότε γιά μένα τό στήριγμα, ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεού κι ὁ σοφός συμπαραστάτης. ῞Οταν ἡ δική μου συνείδηση ἐπαναστατοῦσε γιά τά ὅσα ἤμουν ὑποχρεωμένη νά λέω ἤ νά κάνω στό δημόσιο τότε Σχολεῖο, ὅταν ἄγρια τρικυμία ἀναστάτωνε τό εἶναι μου, ἔτρεχα στό Γέροντα νά βρῶ ἀνακούφιση. «Δέν ἀντέχω ἄλλο, Γέροντα!», τοῦ ἔλεγα μέ λυγμούς, «θά παραιτηθῶ!». ᾽Εκεῖνος, μέ ἄκουγε ψύχραιμος, ἀλλά κατά βάθος ὑπέφερε μαζί μου. Μοῦ ἔλεγε: «῞Ε, ἔ! Νά παραιτηθεῖς, Μαρία! Νά μείνουν τά ἑλληνόπουλα μόνα τους μαζί μέ τούς ᾽Ιταλούς δασκάλους (ἤμουν ἡ μοναδική ἑλληνίδα στό δημόσιο σχολεῖο). ᾽Εσύ θά ἡσυχάσεις κι ἐκείνα δέν θά βλέπουν πιά ἕναν ἄνθρωπο δικό τους νά βρίσκεται κοντά τους!». ῞Ετσι, μέ βοηθοῦσε νά βλέπω τό βαθύτερο νόημα τοῦ σταυροῦ μου καί νά τόν αἰσθάνομαι ἐλαφρύτερο. ῞Οταν ἦταν ἀργία, πήγαινα μέ τά παιδιά στήν ἐξοχή γιά νά μαζέψουμε χόρτα καί ἀγριολούλουδα, μέ σκοπό νά περάσουμε κι ἀπό τήν Μονή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ γιά νά τόν συναντήσουμε, νά τά συμβουλέψει, νά τά ἐξομολογήσει. ῾Η Γερόντισσα τῆς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Εὐστοχία, μᾶς μάθαινε τραγούδια ἐθνικοῦ καί θρησκευτικοῦ περιεχομένου καί ἐκκλησιαστικούς ὕμνους. Μερικοί τούς ἔλεγαν ὅτι οἱ ἐπισκέψεις μας ἐκεῖ στό Μοναστήρι ἦταν ἐπικίνδυνο πρᾶγμα. ᾽Αλλά ἐκείνοι δέν λογάριαζαν τίποτα.

῾Η πατρίδα μας ὀφείλει πολλά στόν Γέροντα τῆς Πάτμου, π. ᾽Αμφιλόχιο, γιά τή δράση του κατά τήν περίοδο τῆς ᾽Ιταλικῆς κατοχῆς. ῾Ο Γέροντας, ὄχι μόνο μέ τήν ἵδρυση «κρυφῶν σχολείων» ἀλλά καί μέ τίς συμβουλές καί κυρίως μέ τό παράδειγμά του κράτησε ζωντανό τό ἐθνικό φρόνημα τῶν κατοίκων τῶν Δωδεκανήσων καί ἀναπτέρωσε τίς ἐλπίδες τους ὅτι σύντομα τά νησιά θά ἑνωθοῦν μέ τή μητέρα πατρίδα, τήν ῾Ελλάδα.

Πολύ θλίβονταν ὅταν ἀντίκριζε ἀπό τήν Πάτμο τά βουνά τῆς Μικρᾶς ᾽Ασίας ὅπου ὑπάρχουν οἱ ἑπτά σβησμένες Λυχνίες τῆς ᾽Αποκαλύψεως, δηλαδή ἡ ῞Εφεσος, ἡ Σμύρνη, ἡ Πέργαμος, τά Θυάτειρα, οἱ Σάρδεις, ἡ Φιλαδέλφεια καί ἡ Λαοδίκεια. ῾Η μόνη Λυχνία πού ἦταν ἀναμμένη ἤτανε ἡ Λυχνία τῆς ᾽Αποκαλύψεως (στήν Πάτμο).

Σέ ὁμαδα προσκυνητῶν εἶπε: «῞Εχουμε ἕνα ἀνεξόφλητο χρέος πρῶτα πρός τούς

κρυπτοχριστιανούς ἀπέναντι οἱ ὁποίοι περιμένουν μέχρι τώρα κάτι ἀπό ἐμᾶς καί δεύτερο στόν τουρκικό λαό ὁ ὁποῖος στό σύνολό του μάλλον περίπου κατά τό 50% εἶναι ΄Ελληνες ἐξισλαμισθέντες.

΄Ο π. ΄Αμφιλόχιος πίστευε ἀκράδαντα πώς ἡ ΄Ελλάδα μποροῦσε νά παίξει σπουδαῖο ρόλο στίς μέρες μας, διότι ἡ πανοπλία της εἶναι ἡ ΄Ορθόδοξη πίστη μας ἡ ὁποία, μόνον αὐτή, μπορεῖ νά δώσει ζωή στήν πεθαμένη πνευματικά Εὐρώπη καί στήν ταλαιπωρημένη Μικρά Ασία καί ὄχι ὁ καλπάζων τεχνικός πολιτισμός.